

הערות ותגובות – קוראים כותבים

לכב' העורך

בחוברת י"ב של "אסיא" בסוף עמוד 32 צוטטו דברי השו"ע באבן העזר סי' ה' הלכה י"א שפסק – "המסרס את הנקבה פטור אבל אסור", ובביאור הגר"א כתב – "להכי לא נפקי אשה אלא ממשחתם (ויקרא כ"ב כ"ה) כיון דלא שייך בה ומעוך וכו' (ויקרא שם כ"ה) בגיד וביצים ואין לוקין".

דברים אלו של הגר"א הם בלתי מובנים די צרכם, שהרי בהחלט שייך באשה ומעוך וכו' והכוונה לשחלות שברחם, ובזויר שדבר זה היה ידוע לקדמונים, שהרי הרמב"ם בפרק חמישי מהלכות איסורי ביאה הלכה ג' וד' כתב – "ולמעלה מן החדר ומן הפרוזדור שבהן מתבשלת שכבת זרע שלה וכו'", וברור שכוונת הרמב"ם במילים שתי ביצים של אשה – לשחלות, ולפי זה לא מובן מדוע המסרס את הנקבה פטור.

דברי החינוך המצוטטים בהמשך בעמוד 33, שכתב שדין פצוע דכא אינו נוהג באשה אם נסתרסה, דברים אלו אינם מובנים לפי הנ"ל, וצדקו דברי רבנו דוד עראמה בפירושו על הרמב"ם – שצוטט בהמשך – שכתב שדין פצוע דכא שייך גם באשה.

בהמשך הדברים נכתב כי יתכן שעדיף לבצע ניתוח של סירוס (במקום סכנה) ע"י אשה רופאה היות ואינה מצווה על פריה ורביה, ובסוף עמוד 34 המסקנה היא מוחלטת שעדיף שניתוח כזה יבוצע ע"י אשה.

נשאלת השאלה האם קביעת מסקנה זו שאברי המין של הגבר ינותחו דוקא בידי אשה, עולה בקנה אחד עם המוסר היהודי?

בכבוד רב

ג. שוורץ

הערות העורך

אין בכוונתי להביע דעה הלכתית בנושא שהועלה בהערה זו, אך ברצוני להעמיד דברים אחדים על דיוקם:

(א) דעת הגר"א היא ציטוט מתורת כהנים והיא למעשה דעת תנאים. הקושיא מדברי הרמב"ם על "שתי ביצים של אשה" איננו רלבנטי ואין כל צורך בהוכחה שהקדמונים ידעו שקיימת אפשרות פיסית לסרס את האשה. הדיון ההלכתי הוא אם יש איסור בביצוע מעשה כזה, ולא אם קיימת אפשרות לכך. ואצטט כאן את דברי החתם-סופר (חאה"ע סי' כ'), שמבאר כך את דברי התורת-כהנים (המובאים ע"י הגר"א):

"טעם ר"י בת"כ שממעט ממשחתם בהם - למעוטי נקבה אף דקרא לא מיירי בזכרים דוקא, הוא משום דקרא בגיד וביצים איירי, כמבואר בבכורות לט, ונראה דסמכו הני תנאי דכרות דהכא ככרות דפצוע דכא המבואר ביבמות דפצוע, דק וכרות לא מיירי רק בגיד וביצים וחוטמים, והוה ליה כאלו מבואר בקרא בהדיא בג' אברים אלה לא נעשה בארצנו. ושוב כתב משחתם בהם ולא באחריני, באלו איברים ולא באיברי נקבה אף דמסתרסה על ידי כך... והני נמי לא נאמרו מטעם מניעת הלידה. שהרי אפילו מסרס אחר מסרס חייב אלא גזירת הכתוב הוא, ולפי"ז אנדרוגינוס שיש לו זכרות ונקבות אם מסרס בזכרותו לוקה, אף דספק נקבה הוא מ"מ חייב דלא מייעטה תורה נקבה אלא איברי נקבה. אבל אברי זכר הנמצאים בנקבה לא אימעטו... וה"ה להיפך מותר לאנדרוגינוס לסרס אברי נקבה שלו אפילו יבוא אליהו ויאמר שזכר גמור הוא מ"מ אברים אלה אימעטו".

- (ב) לעצם השאלה אם חייבים על סירוס אשה - השאלה נדונה בהרחבה באוצר הפוסקים, אה"ע, סימן ה'. סקס"ה, שם הובאו דברי פוסקים שונים לחיוב ולפטור וכן לגבי צורת הסירוס.
- (ג) ההערה בקשר לאספקט המוסרי של נתיחת אברי המין של הגבר בידי אשה דוקא - לדעתי, המוסר היהודי מוגדר ע"י ההלכה, מה שמותר או צריך לעשות על-פי ההלכה הרי זה מוסרי ולהיפך. על כן, אם אכן לפי ההלכה עדיף שתנתח אשה את אברי המין של הגבר הרי אין בזה שום פגם מוסרי.